

M E M O

Aan : NVvR
Van : Van Oort & Van Oort
Betreft : Prinsjesdag, de Miljoenennota 2025 en de Algemene Politieke Beschouwingen
Datum : 17 september 2024

Voorwoord

De koets en paarden zijn terug op stal. Het nieuwe parlementaire jaar is begonnen. Jarenlang hadden de rituelen rond Prinsjesdag een vertrouwd karakter. De koning sprak wel steeds een andere troonrede uit, de ‘opdrachtgever’ achter de troon was steeds dezelfde. Maar met het vertrek van Mark Rutte heeft Nederland meer dan een nieuwe premier. Het heeft ook een kabinet dat voor een groot deel bestaat uit partijen die nooit eerder regeringsmacht hadden en bijna volledig uit mensen die nooit eerder ministeries leidden. ‘Extraparlementair’ is het wellicht allemaal niet, maar met het kabinet-Schoof is wel heel veel anders.

Wat gaat dit betekenen voor uw organisatie? Welke nieuwe kansen komen er? Op welke terreinen zult u de zeilen moeten bijzetten om de stem van uw organisatie die u vertegenwoordigt voldoende luid te kunnen laten klinken? Waar gaat het begrotingsgeld de komende tijden echt heen? En op welke punten moet u nu vooral inzetten om uw lobby richting kabinet en Tweede Kamer effectief te kunnen laten zijn?

Op al die vragen gaat Van Oort & Van Oort samen met u de antwoorden geven. We lichten voor u de begrotingen door. We maken helder welke echte nieuwe keuzes het kabinet maakt. We wijzen op relevante bezuinigingen en de mogelijke gevolgen daarvan voor het werk dat uw organisatie doet. En heel belangrijk: we maken ook duidelijk wat er vooralsnog níét in de begrotingsstukken staat wat weer interessante mogelijkheden biedt voor het behartigen van de belangen van uw organisatie. Hieronder geven we eerst kort aan wat we gaan bespreken.

Aanleiding

Vanmiddag, dinsdag 17 september 2024, om 15:00 uur heeft het Kabinet zijn eerste Miljoenennota en rijksbegroting gepubliceerd. De publicatie van de Miljoenennota volgde traditiegetrouw na de Troonrede, die door de Koning werd voorgelezen. Vooruitlopend hierop is afgelopen vrijdag het regeerprogramma gepresenteerd door het kabinet. In dit regeerprogramma zijn de lijnen, zoals die zijn vastgelegd in het Hoofdpijnenakkoord “Hoop, lef en trots”, verder uitgewerkt. De financiële effecten van de beleidsonderwerpen, die zijn uitgewerkt in het regeerprogramma, zijn door vertaald naar de Miljoenennota.

Vervolg op Prinsjesdag

De fractievoorzitters debatteren op woensdag 18 en donderdag 19 september tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) met premier Schoof over de hoofdlijnen van het kabinetsbeleid en het eerder verschenen regeerprogramma. Vervolgens debatteren de financieel woordvoerders van de Tweede Kamerfracties op 1, 2 en/of 3 oktober tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen (AFB) met minister Heinen over het financieel-economisch beleid. Hieraan voorafgaand houdt de Tweede Kamercommissie Financiën op 23 september een feitelijke vragenronde over de Miljoenennota 2025, het bijlagenboek bij de Miljoenennota en de Macro-Economische Verkenning 2025 van het Centraal Planbureau (CPB).

Na de AFB volgen alle plenaire Tweede Kamerbehandelingen van de diverse departementale en fondsbegrotingen. In de week van 8, 9 en 10 oktober vindt de plenaire behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken plaats. Op 19, 20 en 21 november vindt de plenaire behandeling van de begroting van het ministerie voor Justitie en veiligheid plaats. Voorafgaand aan de plenaire behandeling is er altijd eerst een schriftelijke feitelijke vragenronde over de begroting. Hiervoor kunt u ook een inbreng leveren aan Tweede Kamerleden.

De Miljoenennota 2025

- Hieronder treft u de inzet van de miljoenennota aan. We hebben gekozen om deze op hoofdlijnen mee te nemen. Op verzoek kunnen we eventuele aanvullende informatie natuurlijk altijd verstrekken.
- Algemeen beeld:
  - De Miljoenennota 2025 voorziet, zoals beoogd door het Hoofdpijnenakkoord, in een financiële vooruitgang voor iedereen in de Nederland. De gemiddelde Nederlander gaat er volgend jaar 0,7% op vooruit in koopkracht. Elke inkomensgroep gaat er met het beleid van het kabinet op vooruit, al zijn het voor

sommige groepen kleine plusjes. Opvallend genoeg is de koopkrachtverbetering voor veel groepen minder dan eerst het geval leek te zijn.

- Het kabinet zet in de begroting in op een vermindering van de overheidsuitgaven vanaf 2027. Het kabinet ziet de noodzaak hiervan onder meer in de voorspelling van het CPB dat de overheidsschuld gaat groeien in de toekomst. Dat werd al duidelijk in de Macro-Economische Verkenning. Het is dus tijd voor begrotingsdiscipline volgens de minister van Financiën, Eelco Heijnen.
- Het begrotingssaldo (uitgaven – inkomsten) in 2025 wordt geraamd op -2,8% van het bbp. In 2026 komt het eenmalig boven de 3% grens uit, vanwege een eenmalige kostenpost van 8,5 miljard voor militaire pensioenen. Daarna neemt het begrotingssaldo af.
- De economie groeit in 2024 met 0,6%. Voor 2025 wordt een groei van 1,5% verwacht.
- Ontwikkelingen in de samenleving:
  - Het gaat goed met de werkgelegenheid in Nederland. Er zijn meer vacatures dan werklozen en meer mensen aan het werk dan ooit. Voor de toekomst is het belangrijk dat ook de productiviteit in Nederland weer gaat stijgen.
  - Bevolkingsgroei door migratie zorgt voor een druk op sociale voorzieningen, geeft het kabinet aan. Woningmarkt, zorg en onderwijs hebben hieronder te lijden. Daarom wil het kabinet meer grip op migratie krijgen.
  - Het kabinet wil dat Nederland een beter vestigingsklimaat krijgt. Heijnen noemt nadrukkelijk dat geld eerst verdiend moet worden voor het kan worden uitgegeven, waarvoor een sterke positie voor bedrijven nodig is. Een kans voor innovatieve bedrijven ligt onder meer in de groene groei, waar het kabinet op wil inzetten om onafhankelijk te worden van energie uit het buitenland.
  - Nederland heeft een groot tekort aan woningen. Het kabinet wil daarom 100.000 woningen per jaar gaan bouwen (net als vorig kabinet).
  - Tot 2040 neemt de druk van de vergrijzing op de samenleving flink toe. De komende jaren komt die echt op gang, en zet deze ook druk op de overheidsfinanciën.
- Verder in de Miljoenennota:
  - De Miljoenennota is ook meteen de startnota van het nieuwe kabinet. In de Startnota staat welke doelen en prioriteiten een nieuw kabinet stelt, met de budgettaire weergave daarbij.
  - Het kabinet wil de komende jaren investeren in veiligheid, ondernemerschap en lastenverlichting. Dat doen ze onder meer door werken meer te laten lonen en een lastenverlichting voor middeninkomens in te boeken.
  - De 2% NAVO-norm wordt wettelijk vastgelegd. Het nieuwe kabinet investeert hier ook in. Ook komt er extra geld voor de Koninklijke Marechaussee en de politie.
  - Zoals al aangekondigd in het regeerprogramma stelt het kabinet tot doel dat de armoede in Nederland in elk geval niet mag toenemen. Het kabinet wil mensen met schulden meer gaan helpen, onder meer door 100 miljoen extra uit te trekken voor Groepen in de Knel.
  - Het programma voor schoolmaaltijden wordt toch verlengd, in tegenstelling tot wat eerder in het hoofdlijnenakkoord stond. Verder komt er een compensatie voor scholen om de BTW-verhoging op boeken/leermiddelen op te vangen.
  - In tegenstelling tot eerder bekend was gemaakt blijft de giftenaftrek voor particuliere giften bestaan.
  - In 2024 is er een verwachte meevaller van 900 miljoen op de begroting VWS. Dit komt vooral door een onderschrijding in de wijkverpleging.

Analyse van kansen en bedreigingen

➤ **J&V:**

- In de begroting van Justitie en Veiligheid is veel aandacht voor het herstellen van het vertrouwen in de rechtsstaat. Het kabinet geeft aan een keuze te maken uit de aanbeveling uit de rapporten van de Venetië-commissie, GRECO, de Parlementaire Enquête Fraudebeleid en Dienstverlening (PEFD) en de Staatscommissie. De minister van BZK en de Staatssecretaris Rechtsbescherming zullen de kabinetsreactie op deze rapporten coördineren en coördineren verder ook het opstellen en uitvoeren van het overzicht met de gekozen aanbevelingen.
- In de begroting van J&V wordt veelvuldig stilgestaan bij het investeren in de digitalisering van de rechtsstaat.
- Er wordt gesproken over versterking van de toegang tot het recht, waaronder de gesubsidieerde rechtsbijstand. Echter is deze versterking niet direct terug te vinden in de financiële begroting van het ministerie. Er wordt zelfs bezuinigd op verschillende rechtsbijstand programma's en projecten, waaronder het Juridisch Loket.
- Ook wordt er bezuinigd op het OM.
- Tenslotte zal de subsidie die de NVvR ontvangt de komende jaren afnemen tot uiteindelijk 485.000 euro in 2029.

➤ **BZK:**

- Vernieuwing van het democratisch stelsel en versterking van de rechtsstaat zijn noodzakelijk, aldus het kabinet. BZK werkt daarom aan de uitkomsten van de Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening en de Staatscommissie rechtsstaat en het adviescollege inzake de werking van artikel 57 van de Grondwet.
- Constitutionele toetsing van ontwerpregelgeving zal worden versterkt om het risico van ongerechtvaardigde inbreuken op grondrechten te verkleinen. Ook wordt er een grondwetsherziening tot invoering van een constitutioneel hof voorbereid.

➤ **Asiel en Migratie:**

- Het kabinet verwacht vanwege de in het regeerprogramma aangekondigde maatregelen, waaronder het deels buitenwerking stellen van de Vreemdelingenwet, het invoeren van een tijdelijke asielcrisiswet en een asielhervormingspakket van wets- en beleidswijzigingen, dat de asielstroom beperkt zal worden. Hierdoor wordt de asielbegroting in 2027 verlaagd en vanaf 2028 structureel verlaagd. Het valt op dat er in de doorrekening van de aangekondigde maatregelen geen rekening gehouden wordt met de juridische haalbaarheid van deze maatregelen.
- Ook valt het op dat er substantieel gekort zal worden op de subsidies van VWN. Deze korting geldt al in 2025, terwijl de inperking van de asielinstroom pas in 2027 verwacht wordt. Dit zal gevolgen hebben voor de rechtsbescherming van asielzoekers.

➤ **Buitenlandse Zaken:**

- Het kabinet schrijft dat Nederland zich samen met gelijkgezinde lidstaten zal hard maken voor de bescherming van de rechtsstaat in de EU. De bijdrage voor de Raad van Europa, die door Nederland volgens het kabinet beschouwd wordt als een belangrijke hoeder van mensenrechten, democratie en rechtsstaat in heel Europa, wordt iets verhoogd.

Tot slot

Deze Troonrede en Miljoenennota zijn de échte start van het Kabinet Schoof I. De eerste lijnen zijn uitgezet: koopkrachtverbetering voor iedereen in Nederland, ambitieuze plannen op het gebied van de woningmarkt, de aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs met als doel een start te kunnen maken met een oplossing van de arbeidsmarktkrapte en verbetering van het ondernemingsklimaat. Vergaande plannen op het gebied van asiel en migratie en voornemens die gevolgen kunnen hebben voor de rechtsbescherming van (groepen) mensen in Nederland. Voor beleidsonderwerpen die niet waren opgenomen in het regeerprogramma, bevat de Miljoenennota nog geen grote afwijkingen ten opzichte van eerder ingezet beleid. Dat betekent dat nu (na het bekend worden van het regeerprogramma en de Miljoenennota) op de departementen gestart gaat worden met het uitdenken van het beleid voor alle niet genoemde of nog niet uitgewerkte onderwerpen. Hét moment om de belangen waarvoor uw organisatie staat over het voetlicht te brengen op de juiste plekken. Om zo de beleidsvorming te kunnen voorzien van kennis, praktijkervaringen en onderzoek/cijfermateriaal.